

ג ו ט
 ט צ ת

דף פרשת שבוע

פרשת חיי שרה

יוצא לאור ע"י רבנות ק"ק פראג

כניסת שבת: 16:20 צאת שבת: 17:26

כ"ב חשוון תשס"ח 2. 11. - 3. 11. 07

PARAŠAT CHAJEJ SARA

DVAR TORAH

based on *Love Your Neighbor*
 by Rabbi Zelig Pliskin

Eliezer, the servant of Avraham, asked Rivka for a drink of water. She gave him and then offered to water his camels. The Torah tells us:

"And she hastened and emptied her pitcher into the trough and ran again unto the well to draw - and drew for all his camels."
 (Genesis 24:20)

Rabbi Moshe Chaim Luzzato [RAMCHAL] takes note of the swiftness with which Rivka performed her act of kindness: "She hastened" and "ran again." As the Midrash states, "All of the deeds of the righteous are done quickly" (Bamidbar Rabbah 10:7). Rabbi Luzzatto writes: "The man whose soul yearns to perform the will of his Creator will not be lazy in the performance of His mitzvos. His movements will be as the quick movements of a fire and he will not rest or be still until the deed has been completed" (Mesilas Yesharim, Chapter 6).

Rabbi Isaac Sher commented on this that even a seeming minor action, such as giving someone water, can be spiritually elevated when prompted by the proper motivation. When Rivka gave water to Eliezer and his camels, she did it with a love for *chesed* (kindness) which was manifest in her speed. For this deed she was deemed worthy of becoming the mother of the Jewish People.

Rabbi Sher encouraged people to elevate the level of their *chesed*. Most people perform many acts of kindness

daily by mere habit. If we were to consider these seemingly insignificant acts not as automatic behavioral responses, but rather as opportunities to do the will of the Almighty, we would succeed in transforming the mundane into the sublime.

A suggestion: When a delivery person brings a package or the mail, offer him/her a glass of water. It is a great kindness and deeply appreciated!

© 2007 Rabbi Kalman Packouz and Aish.com

!there's more in english!
 see page 3

בא בימים

הרב ערן טמיר

אחד הפסוקים בפרשתנו המתארים את אברהם אבינו לפני מותו הוא "**ואברהם זקן בא בימים וה' בירך את אברהם בכל**". "זקן" – מובן. ה' בירך את אברהם בכל השפע, הרוחני והחומרי - מובן. אך מה הכוונה "בא בימים"? מבאר ה'שפת אמת' (חיי שרה, תרנ"ב, עמ' 196) "בא בימים – שלא איבד אפילו יום אחד... שכל מה שתיקן בכל יום היה דבר של קיימא וביום השני הלך למדרגה אחרת...". הסבר: אחת המ'מחלות' המצויות ביותר בחייו של האדם היא הקיבעון, האנרציה. האדם מתאמץ לבנות את חייו הגשמיים והרוחניים עד שהוא 'מגיע' למדרגה מסוימת שהוא שאף אליה, ובהגיעו לשם נדמה לו שהוא בא על סיפוקו ואז הוא מנסה לשמר את מצבו בסטטוס קוו קבוע, מה שמוביל אותו לחיות ב'רוטינה' מכוה האנרציה. במצב כזה לא הוא בא אל הימים אלא הימים באים אליו. הוא מתנהל באופן טכני וקבוע כאשר במקום ליזום, להתקדם ולהתפתח בתוך הזמן, הזמן מקבע אותו ומוביל אותו. לא הוא מנהל את חייו-ימיו, אלא להפך, ימיו מנהלים אותו. לאט לאט השגרה שוחקת אותו, וכך הולך הוא ומידלדל, ומדרדר מטה מטה באבדו את ימיו בחייו שלו במו ידיו. רצון ה', התורה, הוא כמובן ההפך הגמור מזה, כפי שבא לידי ביטוי אצל אברהם אבינו "בא בימים", וכלשונו של אה"ח הקדוש (בר' כג א) "כי הצדיקים מחיים ימיהם, והרשעים ימיהם מחיים אותם. אך כיצד מגיעים למדרגה זו של לא 'לאבד' אף יום, כשכל יום, כל זמן, הוא עשייה חיובית של התפתחות והתקדמות אין-סופית? מבאר ה'שפת אמת' (שם תרנד) "כל הדברים יש להם שורש בשמים, וז'ש' יום ליום יביע אומר' יום שלמעלה כנגד יום שלמטה, והצדיקים

צריכים לחבר הכל אל השורש, וזה עיקר שם צדיק שמאחד שמים וארץ, שזה מוטל על הצדיקים להכין הימים שלמטה שיהיו כלים לקבל השפע מימים אלו שבשמים...". אם כן רק מי שכל הווייתו באמת היא יראת שמים וחיבור אמיתי לקב"ה ולתורה, לערכיה, ולאידאליים שלה, רק הוא יכול להחיות את הימים כאשר מיום ליום הוא הולך ומתעלה, הולך ונבנה, ובונה את העולם עמו.

© כל הזכויות שמורות למכון מאיר

PNINEJ HALACHA PŘÍPRAVY NA ŠABAT

kapitola čtvrtá: nákupy na šabat

rav Eliezer Melamed

(přeloženo z knihy *Pninej Halacha*)

V proroku Ješajahovi (58, 13) je řečeno: *nazveš šabat požítkem*. Z toho plyne, že je micva mít ze šabatu požitek (*oneg šabat*). A chazal řekli v traktátu Šabat (118a-119b), že ten, pro koho je šabat *oneg*, požitek, tomu náleží mnoho významných věcí: dostane dědictví bez hranic, vyplní se přání jeho srdce, vyhne se stahům mesiášské doby, válce Goga s Magogem a souzení v Gehinom; a k tomu si navíc zaslouží bohatství. A to proto, že život a požehnání jsou závislé na vztahu, jaký je mezi světem hmoty a světem ducha. Je-li svět hmoty spojen se světem, který je nad ním, čerpá život a požehnání ze svého kořene; a pokud se vzdaluje kořenu svého žití, víře a duchovním hodnotám, slábne jeho život, a tak stále degeneruje a stíhá ho prokletí za prokletím. Živý je člověk, jehož duše přebývá v jeho těle; a v okamžiku smrti se duše od těla odlučuje. Jedinečnost šabatu spočívá mj. v tom, že v sobě má přídavek keduši, který se projevuje v duši i v těle, studiem Tóry, tfilou a šabatovými jídly. Tak se utváří silné propojení mezi duší a tělem, a požehnání proudí do světa. Proto řekli chazal, že kdo si šabat užívá, jak se náleží, zaslouží si tolik požehnání i ochranu před tresty. A jak si člověk užívá šabat, jak plní micvu *oneg šabat*? Dobrým a kvalitním jídlem, ve kterém si duše

libuje, každý podle svých finančních možností a stravovacích návyků všedního dne. Není tedy nutno kupovat na počest šabat ty nejdražší potraviny, které jsou na trhu, ale je nutno koupit potraviny lepší než ty, které dotyčný normálně jí přes týden. Možná bychom mohli říct, že cena pokrmů na šabat by měla být dvakrát vyšší než cena pokrmů všedních, každá rodina podle toho, na co je zvyklá.

Chudý člověk, který si vybrané pokrmy na šabat nemůže dovolit, a tom řekli chazal (Šabat 118b), že si má ke splnění micvy šabatového *onegu* koupit alespoň pár malých ryb. Podstatné je, aby bylo poznat, že šabat stojí výš než ostatní dny, a aby se tato věc projevila i jídlem.

Na výdajích na šabat se nemá šetřit – je lepší ušetřit na výdajích na potřeby všedních dní a moci potom utratit o to více za potřeby šabatové. Chazal řekli (Bejca 16a), že na Roš ha-šana je člověku stanovena celková částka, ze které bude celý rok žít, a tak si musí dávat pozor, aby neutrácel za zbytečnosti více, než kolik mu bylo stanoveno, a nezůstal bez peněz. Výjimkou jsou ale výdaje na šabaty a jomtovy a na *talmud tora* dětí – pokud člověk tyto výdaje omezí, je mu snížena i celková přidělená částka; a pokud za ně naopak utratí víc, je mu k celkové částce přidáno.

Chudý člověk, který se ocitne zcela bez prostředků, ať si půjčí, aby měl oneg šabat, a ať si nedělá starosti, že půjčku nebude moci splatit, protože „Ha-kadoš-Baruch-Hu řekl Izraeli: Děti Moje, půjčete si na Mě, *kidšu kedušat ha-jom*, a věřte Mi, a Já to splatím“ (Bejca 15b). To neznamená, že by si měl půjčit plno peněz a nakoupit nejdražší pokrmy na trhu, nýbrž že si má půjčit trochu, aby si mohl koupit malou rybu nebo něco podobného, aby měl čím splnit micvu šabatového *onegu*. A pokud si chce půjčit více, aby měl oneg

šabat opravdu krásný, musí se sám postarat o to, jak peníze vrátit, a nesmí spoléhat na zázrak, aby nebyl považován za darebáka, co nevrací dluhy (viz Tosfot a Gra tamtéž, MB 242, 3, *Šmirat šabat ke-hilchata* 42, 19, poznámka 71). Co se týče tak chudého člověka, že nemá ani na malou rybu a že si nemůže ani půjčit, nabízí se otázka, má-li v takové situaci žádat o cedaku, aby mohl mít oneg šabat, nebo jestli je lepší, aby jedl obyčejné jídlo, které jí i přes týden. Rabi Akiva řekl (Šabat 118a): radši si ze šabat udelej všední den [co se jídla týče], a nebuď závislý na druhých. Tedy: je lepší jíst všední pokrm, ale obejít se bez darů od ostatních. A zásluhou toho, že se rozhodl neživit se z cedaky, se nakonec dočká, že zbohatne a bude mít skutečný oneg šabat.

A co se týče chudého člověka, který už musel svolit k přijetí cedaky na potřeby všedních dní – je na gabajovi cedaky, aby mu na počest šabat k obvyklé částce přidal, aby si mohl šabat užít, jak se patří (MB 250, 1).

© 5767 rav Eliezer Melamed

(příště bs“d kapitola pátá: šabatové oděvy)

SEFER MESILAT JEŠARIM

Kapitola 15

Jak získávat *midat ha-prišut*

Nejlepším způsobem, jak může člověk získat *prišut*, je uvědomit si, jaké povahy jsou potěšení tohoto světa, jak jsou samy o sobě podřadné a jak velké je zlo, které se z nich kdykoli může zrodit. Vždyť to, že přirozenost k těmto potěšením člověka svádí do té míry, že potom potřebuje velkou sílu a mnoho figlů, aby se jich vzdal, to je svádění očí, které se nechají svádět vzhledem věcí, které jsou na první pohled dobré a sladké. To je svádění, které vedlo k prvnímu provinění člověka, jak je napsáno (Be-Rešit 3, 6): *žena*

uviděla, že ten strom je dobrý na jídlo, že je touhou pro oči a že je žádoucí k přemýšlení, a vzala si z jeho plodů a jedla. Když si ale člověk vyjasní, že takové dobro je zcela falešné, imaginární a postrádající jakoukoli trvalou hodnotu, a že zlo, které může kdykoli zplodit, je skutečné a opravdové, určitě se mu začne protivit a nebude ho vůbec chtít. A toto je tedy učení, které člověk musí naučit svůj rozum, aby rozeznával slabost těchto potěšení a jejich faleš, až se mu samy od sebe zprotiví a nebude mu činit těžkosti je od sebe odehnat.

Potěšení z jídla, potěšení nejsilněji vnímané a pocíťované – je něco přechodnějšího a pomíjivějšího než to? Vždyť jeho míra není o nic větší než míra ústní dutiny, a když z ní vyjde a klesne do trávicího ústrojí, pomine a vytratí se beze stopy, jako by nikdy nebylo! A člověk se zasytí stejně, když jí nadívaná holoubata, jako když jí obyčejný chléb. A tím spíš to platí, když si uvědomí, jaké závažné nemoci ho mohou kvůli jídlu postihnout, nebo přinejmenším těžkost, která na něj po jídle přijde, nebo výpary, které mu tupí rozum. A kvůli takovým věcem člověk určitě nebude toužit po dobru, jehož dobro není dobré a jehož zlo je zlé. A podobně je tomu s ostatními požitky na světě – když se na ně člověk dobře podívá, zjistí, že ani to domnělé dobro, které z toho může mít, netrvá déle než krátkou chvíli, a že zlo, které se z toho může zrodit, je těžké a trvalé, a že žádný rozumný člověk se nemůže chtít uvést do tak vážného nebezpečí kvůli tak nepatrnému zisku. A to je jasná věc.

A když si člověk zvykne neustále přemýšlet o této skutečnosti, krok za krokem vyjde na svobodu ze sevření hlouposti, ve kterém jej svírá temnota hmoty, a už se vůbec nenechá svádět klamnými potěšenými, budou se mu přičít, a

on bude vědět, že z tohoto světa má brát jen to nevyhnutelně nutné, jak jsem napsal [kapitoly 13 a 14]. A tak jako to, když si člověk tuto věc stále dobře uvědomuje, způsobuje nabývání *prišut*, tak každá hloupost způsobuje její ztrátu, a [způsobuje ji i] stále setrvávání mezi panstvem a mezi vysoce postavenými lidmi, kteří se ženou za ctí a rozmnožují marnosti, protože když člověk vidí ten přepych a důležitost, není možné, aby s v něm neprobudila žádostivost a nezačal po nich toužit; a dokonce i když nedovolí svému jeceru, aby ho přemohl, přesto se nevyhne boji, a to znamená možnému nebezpečí. A tak řekl Šlomo (Kohelet 7, 2): *lepší je jít do domu truchlicího než do vinného sklepa.*

A ze všeho nejcennější je *hitbodedut*, setrvávání o samotě; protože když člověk z dohledu očí odstraní záležitosti světa, odstraní ze srdce i touhu po nich. A král David chválil samotu slovy (Tehilim 45, 7-8): *kéž bych měl křídla jako holubice, vlétl bych a usedl, do dále odletěl a v poušti nocoval.* A viděli jsme, že proroci Elijahu a Eliša měli kvůli samotě své místo v horách; a první chasidim, z“l, šli v jejich stopách, protože v tom viděli nejlepší prostředek, jak získat dokonalou *prišut* a nenechat se přivést k marnostem marnostmi ostatních [od 13. kapitoly Ramchal hovoří o *mišnat chasidim*, o volitelně závazných pravidlech jednání *pro jedince*, nikoli o obecně doporučitelných pravidlech chování pro všechny; k tomu více viz druhá polovina 13. kapitoly, odstavce začínající slovy „Možná se zeptáš:“ a „A nežádoucí *prišut*“. A o „nežádoucí *prišut*“ se podobně jako Ramchal vyjadřuje i Rambam v předmluvě ke traktátu Avot (4. kap.): Když se občas někteří velmi zbožní jedinci [mezi našimi učenci z“l] přiklonili k některému z extrémů, např. že drželi půsty, vstávali uprostřed noci, nejedli maso a nepili víno, vyhýbali se

ženám, oblékali si oděvy z hrubé látky nebo přebývali sami v horách a v pustinách, dělali to jedině z důvodu léčby [napravování nežádoucích návyků a povahových rysů; jako např. když si člověk, který se neovládá v jezení a přejídá se, na rok či dva zakáže konzumaci masa a jiných pochutin; nebo když si ten, kdo se v opilosti dopustil něčeho špatného, zakáže pít víno apod.], jak jsme o tom již mluvili. Popřípadě to dělali proto, že lidé v jejich okolí byli jako společnost tak zkažení, že se báli, že by to na ně mohlo mít špatný vliv, a tak radši prchli do pustin a na další místa, kde nežijí špatní lidé [podobně viz *Hilchot De'ot* 6, 1: Je v přirozenosti člověka chovat se podle toho, jak se chovají lidé v jeho nejbližším okolí. (...) A proto když člověk bydlí v místě, kde se lidé chovají špatně, kde nejsou žádní slušní lidé, měl by odejít na místo, kde lidé nejsou takoví; a pokud ví, že lidé jsou zkažení na všech místech, která zná, nebo sice ví o dobrém místě, ale nemůže tam z nějakého důvodu odejít, ať je radši úplně sám. A pokud jsou lidé kolem tak špatní, že ho ani nenechají být o samotě a nutí ho, aby byl jako oni, měl by odejít do pustin, do jeskyní a ho hor (...)]. A když pak někteří hlupáci viděli, co tito zbožní lidé dělají, ale nepochopili, proč to dělají, mysleli si, že to je dobré samo o sobě a *pro každého*, a začali to dělat také myslíce si, že pak budou jako oni. A tak trápili svá těla všemi možnými způsoby, a představovali si u toho, že tak nabudou skvělé vlastnosti a přiblíží se k Ha-Šem. Jako by Ha-Šem neměl rád tělo a chtěl ho zničit. A nechápali, že to, co dělají, je špatné a že si tím jenom ubližují. Mohli bychom je přirovnat k člověku, který nic neví o lékařství, ale když vidí lékaře dávat smrtelně nemocnému pacientovi nějaký silný lék, nebo že mu zakazuje jíst, a ten pacient se díky tomu uzdraví a unikne smrti, tak tenhle člověk si potom řekne: Když to zachránilo před smrtí nemocného, tak zdravému to musí jedině přidat na síle!].

A na jednu věc si člověk musí při pěstování *prišut* dávat pozor, a to sice aby nechtěl vyskočit a zhoupnout se v jediné chvíli až na nejzazší konec, protože to by se mu určitě nepodařilo. Nýbrž ať se postupně krok za krokem odděluje [*poreš*], ať dnes udělá jeden krok,

zítra další, až si úplně zvykne a v sobě vše upevní tak, jako by to byla jeho skutečná přirozenost.

příště bs“d 16. kapitola: co je to *midat ha-tahara*

NEW COLUMN IN ENGLISH

ask the rabbi

questions and answers on Yeshiva.org.il

1. QUESTION:

MEAT MEAL ON SHABBAT
Must one have meat meals on Shabbat (and Chag)? I have seen many people in E"Y have nice dairy meals for Shabbat meals. Is this Minhag Okay?

ANSWER:

On Shabbat one should honor the Shabbat with whatever gives him pleasure. If one prefers making only one meaty meal, it's best to have it in the morning.

On Yom Tov there is no obligation of eating meat, since Beit Hamikdash is in ruins and happiness with meat is like a Korban. Though, the Rambam writes one should eat meat, so whoever likes meat should have that as a preference.

Rabbi Avraham Perl

2. QUESTION:

TURKISH COFFEE ON SHABBAT

I heard that turkish coffee is not cooked and therefore cannot be prepared on Shabbat. Could you verify this for me?

ANSWER:

The turkish coffee is roasted beforehand, therefore, the Sefardi Psak is that one can prepare it on Shabbat because they have no *Isur* of cooking after it has been roasted. The Ashkenazi Psak is to use either a *Kli Sheni* or *Kli Shlishi* (depending on ones custom) because they hold that there is a possibility of cooking after roasting.

Rabbi Ya'akov Cohen

See 2407 Q&A more on ©yeshiva.org.il

ZEPTEJTE SE RABÍNA

Otázky a odpovědi

z webových stránek Ješivy Bejt El

1. OTÁZKA:

JE JEZENÍ MASA

NA ŠABAT POVINNOST?

Musí člověk na šabat (a jomtov) jíst maso? V Erec Jisrael jsem viděl plno lidí, kteří na šabes měli dobré mléčné jídlo. Je tento minhag v pořádku?

ODPOVĚĎ:

Na šabat musí každý poctít šabat čímkoli, co je pro něj požitkem. A pokud má někdo radši jen jedno masové jídlo, je lepší si ho dát ráno. A na jomtov není povinnost jíst maso, protože Bejt Ha-Mikdaš je zničený a radost s masem je trochu jako *korban*. Rambam nicméně píše, že se maso jíst má, takže kdo má rád maso, ať mu dá přednost.

Rav Avraham Perl

2. OTÁZKA:

PŘÍPRAVA TURECKÉ KÁVY

NA ŠABAT

Slyšel jsem, že turecká káva není vařená [nýbrž pražená] a proto si ji na šabat nelze připravit. Je to pravda?

ODPOVĚĎ:

Turecká káva je pražená, a proto sefardský *psak halacha* zní, že turecká káva se na šabat připravovat může, protože není zakázáno ji vařit, když už je jednou opražená [tzn.: pražení je považováno za plnohodnotné uvaření]; a aškenázský *psak* je: použít *kli šeni* nebo *kli šliši* (záleží na individuálních zvyklostech), protože je možné, že pražení nelze považovat za vaření, že tedy "vaření po pražení" je plnohodnotné vaření, a to je na šabat zakázáno.

Rav Ja'akov Kohen

Dalších 2407 otázek a odpovědí v angličtině a 15159 v hebrejštině najdete na yeshiva.org.il

שמיטה

OTÁZKY A ODPOVĚDI:

OTÁZKA: Jaká jsou omezení při zpracování potravin, které mají *kedušat švi'it*?

Odpověď: Potravin, které mají *kedušat švi'it*, se nesmějí zpracovávat způsobem, který není

přijat většinou populace. Nesmí se například lisovat šťáva z ředkviček nebo vařit salátové okurky, meloun nebo avokádo, protože takové způsoby zpracování nejsou obvyklé.

Použití jiné než jezení je u plodů sedmého roku povoleno, pokud je toto použití jezení podobné, tzn.: pokud k využití a úplnému zničení dojde zároveň [viz minulé vydání G.Š., bod 3]. Například: je povoleno použít olivový olej k zapálení olejové svíčky.

Ocar Ha-Arec

(přeloženo z týdeníku *Be-ahava u-be-emuna* č. 636, parašat Zot Ha-Beracha)

KICUR HILCHOT ŠMITA**Pokračování:****Výběr pravidel zpracování plodů sedmého roku**

1. Je povoleno zpracovávat plody sedmého roku, ale jen obvyklým způsobem.

2. To, co se jí obvykle syrové, je zakázáno vařit [„vařit“ v nejšířším smyslu slova, tedy tepelně zpracovávat; viz bod 6]. A naopak, je zakázáno jíst syrové to, co se obvykle vaří.

3. Pokud je potravina v takovém stavu, že kdyby se nezpracovala neobvyklým způsobem, musela by se vyhodit, je povoleno ji zpracovat i neobvyklým způsobem.

4. Plody sedmého roku, které byly použity jako koření nebo čaj, lze vyhodit, pokud úplně ztratily svou vůni a chuť.

5. Je zakázáno vařit víno sedmého roku, protože vaření zmenšuje jeho množství. Je ale povoleno požit víno jako příchut' do pečiva.

6. Smažení, opékání, pečení a vaření jsou (co se týče obvyklých způsobů zpracování) považovány za jeden způsob zpracování. Tzn. že je-li obvyklé zpracovávat určitý plod jedním z uvedených způsobů, je povoleno jej zpracovávat i kterýmkoli z ostatních způsobů.

7. Olej sedmého roku je povoleno použít na smažení.

8. Pokud někdo zpracuje plody způsobem, který není obvyklý, je povoleno je potom sníst (a možná je to dokonce *micva*).

9. Je povoleno smíchat pokrm, který má *kedušat švi'it*, s pokrmem, který ji nemá.

10. Při přípravě jídla z plodů sedmého roku je povoleno vážit, protože toto vážení není pro potřeby prodeje [k zákazu obchodování s plody sedmého roku se vrátíme v některém příštích číslech *bs"d*].

11. Je povoleno dát dítěti k jídlu plody sedmého roku, i když potom část z nich zničí.

12. Vínem z plodů sedmého roku se nemá plnit havdalový pohár tak, aby přetekl, ani jím zhaset havdalovou svíci – kvůli ničení plodů sedmého roku.

13. Na pesachový seder se nemá víno z plodů sedmého roku použít při odkapávání desíti kapek, které připomínají deset ran.

14. Voňavé květy a větve je kvůli *kedušat švi'it* zakázáno zničit, dokud z nich jejich vůně nevyprchá.

15. Olej sedmého roku lze použít k zapálení světel jen tehdy, pokud je povoleno mít užitek z jejich světla. Je tedy povoleno zapálit olejová světla šabatová, ale ne světla chanuková.

(přeloženo z knihy: *Sikum Hilchot Švi'it*)

(příště *bs"d*: pokračování dnešní kaptioly a pravidla zacházení se zbytky jídel)

SHABBAT TIMES - PRAHA:- **Mincha @ kabalat šabat:** 16:20- **Šachrit:** 9:00- Sof zman šma (GR“A): **9:20**- Sof zman tfila: **10:08**

ŠIJUR ON PARAŠAT HA-ŠAVUA
vždy hodinu před minchou v midrašit
(česky/in Czech)

- **Mincha @ seuda šlišit:** 15:55- Ški'a: **16:36**- **Maariv @ havdala:** 17:20- **Šabat leaves:** 17:26

olomouc -10, brno - 8, karlovy vary, +6, teplice +3

gut šabes, šabesové čtení, vydává pražský rabinát.
redakce: immanuel cháb
download: www.kehila-olomouc.cz
email: gut.sabes@bluetone.cz